

Så länge det var tak på Jutan, så bodde hon (Jutfrun) i en kammare på vinden.

En gång var det några pojkar från Lenstad, som skulle gå på hopläggarlek i Kallstad. Då mötte de Jutfrun. De ville ta henne med sej, men de kunde inte få fatt i henne. Hon bara sprang undan. Ant-Svens i Lenstad var pojk på den tiden, och han var med. Jutfrun hade stora röda hårflätor. "Nä, jag ska' gå på dans te nästa by", sa hon när de ville ha henne med sej på dansen.

Sen när de tog av taket, så vet jag att hon låg framåtstupa på muren och grät. Vi hade gamla slätterkarlar, som sa det. Hon blev husvill då, och det är en sågen, att hon skulle ha flyttat opp till Tre Rör då.

anm.: Lenstad och Kallstad byar ligger nära varandra vid alvarkanten, och förbi Jutan, en hage med hus förr, går vägen mellan byarna. Ant-Svens = Anders Svensson, var sedan bonde i Lenstad, gården Holmen; död för länge sedan. Tre Rör, stenrör långt ut på Alvaret.

3103

Majstången i Lenstad stod oppåt kyrkan till vid kyrkvägen i en äng, som hör till nr 3, och som nu äges av Rydén. Där hade man också trågungor. Gungor med två trästädder o. två träarmar med ett säte. De var omkring 6 almar höga. Majstången klädde man med blommor och ett par fläggor. "Äggskal (av urblåsta ägg - fästes samman till ett 'pärlband') hade de i en del andra byar. En del färgade dom me'. I Vickleby tror jag nästan att de hade; men jag kan inte säga bestämt. Där hade de en sådan vacker majstång. Den stod där oppe på planen oppom skolhuset (på Alvaret) ett stycke hitom." Midsommarsfirandet började i skymningen. I Lenstad brukade man ha till spelman Ström-Gustav ifrå Kallstad. Kallstadungdommen gick till Lenstad också de vid midsommar. "Jag minns

3
ingen majstång i Kallstad." - - "De dansade bättre dan-
ser då än nu. Nu springer de huller om buller."

"I Högsrum hade vi en riktig spelman, som hette Jakop. Det
skulle va den bästa spelmannen här var på orten. - - Han 3103
bodde i Stora Rör." Man hade majstänger där norrut i Högs-
rum och Rönrum och Spjutrum "det var nästan i var by". Den
ena kvällen samlades man på ett ställe, å en annan kväll kom
man till ett annat. Det talades de vid med varandra var de
skulle gå om kvällarna.

postiljon Larsson, Lenstad.

16.6 -30.

3103

B o r g e n (Lenstad borg), en stor vidd, så att vi
(den har ägts av hr Larsson - äges nu av hans son) sår
fyra skäppor säd där. De har kört bort stenen å byggt
kyrkor å hus av den. De sår att hon var i ordning, när
Gustav andre Adolf var här å sloss. Han bodde oppe i vår
prästgård.

Där oppe i Borgen var det en gubbe som gick å slog hö.
Bäst som han gick där å slog, så kom där en gubbe, som sa
att han skulle gå med, å sen gick de rätt ner genom en
gång, som var trång - ska ja' hålla på? - När han kommer
ner så kom det en fram te honom å bad att han skulle sy i
en knapp. Han var skraddare. Å den knappen var så stor som
en mössa. Det gjorde han. Å de bjudde honom bå' te dricka

å äta, men han ville inte ha något. Å när han sen skulle
opp så var det så trångt, så han höll på å inte komma opp.

Men han kom opp.

- - - - -

3103

anm.: Borggubben kallas den som står för de underjordiska
i Borgen. "Jag tänkte att det var bara borggubben" (som
fanns)", sade Larssons dotter, när vi talade om en som he-
ter Negelbergsgubben, å som bor i Negelberget, en kulle
på Lenstad 2.

3103

Kallstad Jutar, det ligger rätt öster för här. Det är en gammal skogvaktareplats. Det var sådan skog, säger svärfar-min - å det är ju inte så lång tid (sedan) - så då kunde en gå emellan ekarna från gren till gren oppe i dom, ifrån Lenstad å te Kallstad. Ekskogen var bannlyst (= fridlyst) på den tiden. Det fick ingen hugga den. Det ser man att alla gamla lador å hus bå' i Lenstad å Kallstad så är de byggda av ek. J u t f r u n hon bodde i byggningen där. Det var många som sade att de fick se henne ofta. Det var en skogvaktare, som kom illa ut för henne. Han sköt efter henne. Då bodde hon oppe på vinden. Han låg nere i byggningen. Han låg i en soffa, där var. Då han hade gått å lagt sej, då kom hon in å lade på sofflocket å så

7
satte hon sej på det. Då skrattade hon så det skarrade.

- - - Där fanns ingen kropp. Hon var ett andeväsen. Så hon slog opp ett gapskratt, när han sköt. Ja, de hade så mycke. Å sen då de gick hem fulla, gubbarna om kvällarna, så gick de sej vilsen där nere å då skylle de de på henne, att hon förvillade dom. Å ibland var de överfulla å blev liggandes. De sa att när hon skulle flytta härifrån så grät hon så det hördes lång väg. Sen har hon aldrig vatt synlig. - - - - Hon hade fruntimmersskepnad, det hade hon.

3103

postiljon Larsson, Lenstad. 16.6 -30. uppt. av Lage Nilsson.

Öland
Högsrumms sock.

8

Uppgat. av Lasse Nilsson, Sändby
1930. LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3103

- - - - - Men det var i Rönnrum. Där hade de såna berättelser. Där vattnade han hästarna - vad var det han hette som hade hästar? - det var väl Oden. - Han vattnade hästarna där i en gård vid en brunn. En gång tog de in spannet. Men det blev ett farligt väsen ute då. De fick lov å sätta ut det igen. Då fick de se en hel hoper hästar å karlar. De hade skogsrår, som de hade kastade över hästmanen.

Rönnrum,
by i Högsrum socken.

De skulle jaga å jaga ut skogsrår. Se Oden var sänd te jaga ut allt sådant.

- - - - -
anm. Brunnen, som ligger på en gård som äges av "Adolf" är fördärvad nu. Larssons bror har byggt en byggning på den platsen.

Mors morfars, de hade pojkar, som de hade till att gå
å vakta kräken. En dag sa en av pojkarna hemma: "Jag
vill inte gå idag, de har sagt att de ska slå ihjäl mej."
Men han föräldrar, sa väl att det var inte annat än skämt
som pojkarna hade haft, å sa te honom att han skulle gå.
Men sen på dan, så tänkte hustrun, det vet ingen vad som
kan hända: "Det kan va stygga pojkar, Gå å se vad de tar
sej te," sa hon te sin man. Då gick han, men på vägen dit
bort där de var med kräken, pojkarna, så mötte han skogs-
rån, å han blev sinkad med henne. När han kom fram, då
hade de slatt ihjäl han son. Då sa de att skogsrån hade
skrattat sådänt.

Ett ljus finns det här ute på Alvaret. - Jag tror att det är mot väderleksskillnad. De kallar det drakeld.

3103

Här var en fårvaktare, Lars Olsson, som vaktade åt Lenstad. Nånstans vid Negelberget fick han se en gubbe vid en sten. Det var bara en lite gubbe. Han gick ikring å tittade. (anm. Det var gubben - inte fårvaktaren - som gick ikring å tittade. Negelberget, relativt hög backe på Teod. Petterssons ägor, Lenstad nr 2).

Torskullgubben. (en gubbe som bor i Torskulle i Torslunda socken).

Kallgren, han, den tog de ner (i Kallstad Hässle). Han
var bara en sex, sju år.

3103

Han blev lite lustig sen. Det trodde var av det.

Den där gubben (som rådde om det, där Kallgren var nerta-
gen) hade honom i knät, å sjunged för honom. Å så hade
han farligt långt skägg, så det tog han (Kallgren näml.)
å ryckte i. Då gren han illa.

- - - - -

ann. Kallgren kom upp sen. Han blev gift. En dotter till
honom, som heter Emelie, lever än.

3103

Postiljon Larsson i Lenstad, som dog i sommar, var omkring 80 år gammal. Född i Högsum socken på Öland. Var sedan bonde i Lenstad. Hade undantag från gården. Hans hustru har även berättat lite om Jutfrun. Larsson var en rätt bra meddelare. Han hade fantasi.

*Åland
Ålgutsparn led
Torslunda
1930*

13

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

*Gyrd. Lager (Måsten, Ålström)
Medf. E. Nilsson, Kåtorp*

3103

När en far Lenstadgatan fram, så blir det ett stenrör
nästan framme vid Lenstad, på vänster hand. Det är bara
moras å torn runt ikring. Nu så har de vatt där med
stenkrossen, å krossat sten, så nu skall det väl synas
var det är. Det kan alla lenstadborna tala om det
röret. Där hade de sett ljus. Å när de körde förby, så
blev hästarna så rädda, så de frustade, å var så oroliga,
att det var knappt möjligt att få dom förby. Där vid det
röret, där har te exempel Edvart Nilsson sett ljus, å fru

Lenstadvägen, går ut från vägen till Kåtorp å Tåvelsrüm, som
kommer från Torslunda kyrka, vid Torsborg, å går därifrån till
Lenstad. Edv. Nilsson, medelålders lantbr. i Kåtorp by.

Nilsson, medan hon var hemma å ogift, så kom hon från Lenstad, å skulle gå till Runsbäck eller var det var, å då såg hon ljus där också. Där i det röret skall det ha vatt en knalle som har blitt mördad där. När de krossade sten där, så hittade de människoben där sedan. Det ha de bestämt taft om, det tror jag att jag hört, jag tänkte bestämt att jag hade hört det, att de sår; han försvann på mystiskt sätt, på något vis. Han skulle ha hatt herrberge på något ställe, å så skulle han ha haft pengar, å så försvann han på något vis, å så skulle de ha grävt ner honom där. Sen när de krossade sten, så hittade de benen.

3103

Herr Aug. Johansson, som vi sedan talade med om denna händelsen ville försöka förklara för sin hustru att hon aldrig hade hört den där berättelsen om knallen, å att den aldrig hade funnits förr heller, förr än de hittade benen i stenröret.

Hos mitt värdfolk i Kåtorp, lantbrukaren August Johnssons, hade man en katta, som gick ikring. Svarta hette hon.

Hon hade kommit till gården för en 10, 12 år sen. De visste inte var hon hade kommit ifrån. Nu var hon gammal å skröplig och full av lus. Jag frågade dem om de inte skulle göra av med henne. De talade då om att det visste de inte om de skulle, för det skulle inte vara tur med att göra av med en hittkatt.

Kåtorp och Ålebäck den 19 o. 20 juni 1930, Lage Nilsson.

3103

Vi hadde en gammel dräng förr i världen, och så var han lite full; och så satt han och pratade, så att vi barn vi var så rädda så. Och då satt han och pratade att han hade mött döda, och (dylikt).

De pratade om att det skulle vara någon, de nämnde, som hade blivit ihjälslagen där, och blivit begravd där, därför så kallade de det för Bengt Håkes Rör.

Jag hade en bror - han är död nu för många år sedan - och han var (= levde) ju i den tåran (på den tiden), så (= då som) det var en på Drörestorp, som de kallade för Drörestorp-Jon - den kanske han känner? - Så hade de varit åt Färjestaden, och när han kom tillbaks; så på ett ställe på landsvägen, så började hästkräken på att dra så hårt. och så såg han en jectalt bredvid sig på vägen, men det var då bessynligt för drängen, som han hade med sej han såg ingenting. Och när han vände sig, så var det liksom han inte skulle ha något huvud. Men han körde in på en åker, och då blev han av med det. Men han sa att det var Jon.

Uppt. efter fru Andersson i Runsbäck d. 4 juli 1930

anm.: Drörestorp-Jon var allmänt känd för ettlohederligt levnadssätt.
Lage Nilsson.

Bengt Håkes
Rör, stenrör
vid vägen me:
lan Kåtorp o
Tävelsrum i
Torslunda sn
Drörestorp, nu
öde, hemman
på Älvaret i
Sandby sn.

3103

de, fälrod folk om när jag var
barn, att de var sånt där.
där. att de var älven som
skar opp, så de fick lov a
arbete så dant för ännu
så hade de dränkt dem.

Det talade folk om när jag var barn, att det var sådant
där dant . att det var älven, som skar opp (älven, starkt
källflöde), så att de fick lov att arbeta sådant (= så för-
färligt mycke), för annars så hade det dränkt dem.

vi ha o lita ¹⁸ fjöl. hæ. i v^aol.
a de pr^ata lík d^ant om
d^an.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

3103

man om de inl va sa de fik
m^an e k^an rú. i ^(= mer än) ^(Lambaren) ^{en kanna ru =}
na de b^ao h^ad v^al on tⁱm. ^{så mycke som}
sa fik de ^{en kanna rym-} ^{mer.} ^{sa} ^{al} ^{elvon} ^{fj^aad}
op."

fr Ludvig Runkel. d. 4. 7. 1950

Min far han talade också om att förr i tiden, så var det en medecine studerande, som var förlovad med en prästdotter i Kåtorp, som hette - - - Det var prästgård i Kåtorp då.

3103

Å så var ungdommen en kväll ute å gick till Torsborg, å däromkring - det var herskapsungdommen. När de var framåt kyrkgården, så sa han, att han skulle å säga till prostten Melén att han skulle komma. Melén var död då, å stod i sin kista i graven, men den var inte tillskottad då än. Då sa han att han skulle springa före, å så sprang han., å de andra de kom efter.

När de kom fram till kyrkgården, då kom han slängandes ö-

ver muren. Då trodde de först att han skulle skämta på något sätt, å att han bara hade kastat sej över muren, för att skoja med dom. De sa nånting till honom, men han svarade aldrig ett ord. Han var sten död. En del sa att han hade sagt nånting. "Förskräckligt" eller nånting sånt, men det hade vatt allt. Han hade väl fått hjärtslag i förskräckelse.

3103

medd. av fru Stenmark, Toroslunda.

d. 20.6 1930 /

Per Pipare, Per Knapare, Jon Fäll,
Grå Roten, Gräsehoppa,
Naveringen, Jula-Pellen, å Sven.
For i Dranken,
Sur i Skanken.
Axel Rakare,
Be Bakare,
Sten Kur.
Fillibonkare,
Fillidrankare,
Fillur.

3103

öknamn i en
ramsa.

medd. av
fru Stenmark,
Torslunda.

a. 20.6, -30.

Förarme-mej, Kalle-Käj.
Arne-Jössen, Rumpenissen,
å Sammel.

Å när de kom på den store broan

bevares väl.

3103

då fick de dille å gick på kroan.

varenda själ!

Sven Andersson,

Gösta Kappesson,

Kappe Spelman,

Dumme Fästman,

Knip i Jullebo, Hänsel.

Lars i Lerkaka, Olof Svensson.

Bingel i Kråkhult, Pell i Sannäs.

Fru Stenmark hade hört denna ramsan då hon var barn, å fått in den då. Hon antog att det var någon piga hon kunde den efter. Ramsan skall vara öknamnen på storgubbarna på Öland, åtminstone södra Öland, "fast det var nog ändå fler" namn i ramsan.

3103

- - - - - Tänk, när de begravde någon här i Fattig-
huset, så kastade de eldbränder efter dom.

Det var en gammal gumma, som alltid kom med eldbrän-
der i en sopskuffel.

-----
amn. Meddelerskan mindes själv å hade sett när de kas-
tade eldbränder efter lik.

medd. av fru Stenmark, Torslunda.

d. 20.6 1930

3103

Det var en bonde i Kalkstad. Han var gift å hans hustru var slarvig av sej å skötte inte huset. Sen dog hon å han gifte om sig.

Vid jultiden en gång kom han full från Kalmar. När han körde förbi kyrkgården, så gick han opp på kyrkgården å gick till hennes grav. Å så sa han, att nu kunde hon komma hem, "så skall du få se hur jag har det". "Kom du hem te mej," sa han, "å kom så många som har lust".

På julafton, så kom de också. Det var så att hela gården var full, å de såg dom sitta ute på stenväggarna.

medd. av fru Stenmark, Torslunda.

d. 20.6 1930

3103

Det var en mjölnare som var i en kvarn. Å i vart hörn
på kvarnen var två säckar, å på var säck var två kat-
ter. Hur många fötter var det i kvarnen?

anm.: Man förutsätter att det är en kvarn med fyra hörn.

svar: 2 fötter (mjölnarens fötter) och 32 tassar.

medd. av fru Stenmark, Torslunda.

d. 20.6 1930

Gåtan är från Öland, enl. meddelerskans uppgift.